

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

•Danica• izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide •Danica• dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 25. avgusta 1899

List 34.

Tarbula.

Pripovedna pesem. Speval Janez Bilc.

(Dalje.)

III.

Perziška lilija.

Po nebu solnce plava,
Na zemljo žarke lije;
Cvetoč je lcg. dobrava,
Tic slušaj melodije.

Pomlad je prevesela
V življenje svet zbudila;
Pa Perziška dežela
Ne bo se veselila.

Kot jutra zora jasna,
Pomladna kot cvetlica
Tako sloveča, krasna
Je mlada cesarica.

Pa bolj kot nje lepoto,
— Lepota zdaj je vela, —
Cesarinje dobroto
Hvalila je dežela.

Dobrotljiva Kandaka
Nevarno je zbolela;
Soprog zato njen plaka,
Žaluje ž njim dežela.

* * *

Njena lica, pred rudeča,
Zdaj so obledela;
Žarka v oku sta žareča
Zdaj le otemnela.

In zdravniki pri bolnici
Žalostni molčijo;
Leka ni več cesarici, —
Ure ji bežijo.

V templjih svojih ljudstvo prosi

Dobre, zle bogove;
Na oltar kadilo trosi,
Mnoge žge darove.

Predobrotni naj pomaga
Ormuz, bog svitlobe;
Z roko silno vniči vraga,
Arimana zlobe.

Vedež zvezde ogleduje,
Blede in žareče;
Z okom bistrim opazuje
Jate tic leteče.

Caru tako beseduje:
„Smrt hudobi taki,
Ki pogubo snuje
Carinji Kandaki.

Kristijanov si velike
Trume, car, pogubil;
Vmoril si jim učnike,
Kakor si obljubil.

Pa ti zlobni kristijani
Vendar se množijo,
Ker premalo kaznovani
So za hudobijo.

Da, celo v palači krasni
V carovi sobani,
Pri cesarinji prejasni
Gadi so, kristijani.

Tarbula se skrito veže
S tvojimi sovragi,
Tvoja Tarbula, ki streže
Cesarici blagi.

Bratov smrt srce ji kljuje,
Tajne solze lije;
V jezi cesarici snuje
Čudne čarovnije.

To bolezen naredila
Ona cesarici,
Ki je mila vedno bila
Zlobni tej devici."

Vedež jenja govoriti,
Znamenje odkril je;
Sapor jel je besediti,
Silno se srdil je:

„Tarbula tedaj je vdana
Vragom mojim skritim;
Strašno bodi kaznovana
Z mečem grozovitim!

Pa povej mi: Če devico
Tarbulo pogubim,
Bom li rešil cesarico,
Ktero srčno ljubim?"

Vedež:

„Ormuza boš potolažil,
Moč vzel Arimanu,
In ne bo te več sovražil
Bog, tam v solnčnem stanu.

Devo naj na polovico
Ojster meč razseče,
Da iz trupla na zemljico
Kri se vsa izteče.

Dela trupla na dva kola
Naj krvnik obesi,
Bolno carinjo pa zdola
Strežnik tje prinesi.

Car to stóri, brž ozdravi
Jasna cesarica;
Zvezda svitla to mi pravi,
Jutranja danica.

Mašnike sedaj končuješ
Cesar, in prvake,
Bog vелеva, da kaznuješ
Ženske ž njimi in prostake."

Vedež tako besedoval,
Cara je prekanil,
Car morilcem ukazoval,
Sodbo jim naznanil.

(Dalje prihodnjič.)

Cerkveni govor ob 25letnici mašništva

Na Goričici dne 8. avgusta 1899.

Marija in katoliški mašnik.

„Moja duša povelečuje Gospoda, in moj duh se veseli v Bogu, mojem Zveličarju . . . Zakaj storil mi je velike reči On, ki je mogočen, in ki je sveto njegovo ime.“ (Luk. 1, 46 sl.)

Uvod.

Ko je Marija obiskala svojo teto Elizabeto, jo je Elizabeta imenovala blaženo med ženami,

ker je bila izvoljena za Odrešenikovo mater. Marija pa je odgovorila z znanim slavospevom „Magnificat“, v katerem na prelep način izraža svojo hvaležnost do Boga za izredne milosti, ki jih je prejela od Njega. Govori namreč: „Moja duša povelečuje Gospoda, in moj duh se veseli v Bogu, mojem Zveličarju . . . Zakaj storil mi je velike reči On, ki je mogočen, in ki je sveto njegovo ime.“

Tako, predragi tovariši, častiti srebromašniki! tudi mi danes lahko z Marijo govorimo. Tudi naša srca navdaja danes čuvstvo iskrene hvaležnosti do Boga. To čuvstvo nas je vodilo, da smo se po dolgi ločitvi zopet enkrat sošli. Iz raznih krajev smo prihiteli semkaj na prijazno Goričico, da v lepi Marijini cerkvi zahvalimo Boga za izredno milost srebrne svete maše, ki nam jo je dal učakati, in za obilne duhovne dobrote, ki smo jih v dobi petindvajsetih let prejeli iz njegove očetovske roke.

Leta 1874. nas je dovršilo 20 sošolcev bogoslovske nauke v ljubljanskem semenišču. Po prestanih izkušnjah smo prejeli sv. mašniško posvečenje. Nekateri pa so bili posvečeni že leto poprej. Prišel je čas ločitve. Težko nam je bilo slovo. A volja božja, ki se razodeva po glasu prednikov, nas je klicala enega sem, drugega tje. Kmalu smo bili razkropljeni po raznih krajih domače škofije: nekaterim pa je božja previdnost odkazala delokrog tudi izven Kranjske dežele. A vez ljubezni, ki nas je družila, ko smo še skupaj sedali v šolske klopi, je tudi po naši ločitvi ostala trdna in živa. To se je pokazalo zlasti tedaj, ko je začela nemila smrt posegati med nas. Žal, da nam je pobrala že šest dragih tovarišev. Prvega nam je pokosila že v semenišču bolehnega gospoda Antona Riharja. Umrl je l. 1880. v Mavčičah. Vsi smo po dogovoru opravili zanj sv. mašo. Kateri smo mogli, smo mu prišli osebno k pogrebu. Večje število pa se nas je zbralo na njegovem grobu, ko smo mu še tisto leto postavili nagrobni spomenik na pokopališču v Mavčičah. — Po tej prvi žrtvi smrt 12 let ni posegla več med nas. Zato nam je pa potem v teku enega leta pobrala kar tri drage tovariše. Na jesen l. 1892. sta umrla gospod Valentin Lavtar, beneficijat v Kropi, in gospod Pavel Kramar, kapelan v Žireh; precej naslednjo spomlad, l. 1893., pa se je po dolgotrajni bolehnosti preselil v boljše življenje gospod Valentin Orehek v Radelci pri Bučki. Za te tri drage nam tovariše smo opravili še istega leta 1893 uprav 8. dan avgusta, kakor pišemo danes, skupno mrtvaško opravilo na Breznici, kjer se nas je v ta namen zbralo 10

sošolcev. Leta 1896. nam je umrl gospod Frančišek Rozman pri usmiljenih bratih v Št. Vidu na Koroškem; leta 1898. pa gospod Leopold Zaletel, župnik v Goričah. Tudi poslednjemu sva bila pri pogrebu dva sošolca, dasi je bil pokopan v nedeljo.

Ti šesteri dragi nam tovariši niso čakali veselja srebrne svete maše, vendar upamo, da se danes tudi oni z nami veselé. Spominjali smo se jih pri svetih mašah in opravili zanje slovesno mrtvaško opravilo. Upamo, da že uživajo v nebesih plačilo za svoje delo, ki jim ga je prekinila prezgodnja smrt.

Nam pa, dragi tovariši, je dala božja previdnost čakati današnjega veselega dne. Z Marijo vred lahko danes tudi mi govorimo: „Moja duša poveljuje Gospoda, in moj duh se veseli v Bogu, mojem Zveličarju... Zakaj storil mi je veliko reči On, ki je mogočen, in ki je sveto njegovo ime.“ Da tem bolj spoznamo, katere so te velike reči, ki nam jih je storil Gospod, ker nas je poklical v duhovski stan in nam je dal že 25 let opravljati mašniško službo, pomislimo ob tej priliki: Kako častitljiva in sveta je služba mašnikov v sveti katoliški cerkvi.

To premišljevanje naj v nas, častiti bratje srebromašniki, še bolj poživi hvaležnost do Boga, ki nam je skazal toliko in tako velikih milosti. Vi pa, verni krščanski poslušalci, boste svoje duhovne pastirje tem bolj spoštovali in tem rajši molili zanje, ako vam jasno stopi pred oči, kako velike reči jim je izročil vsemogočni Bog, in koliko duhovnih dobrot vam deli po njihovih rokah.

Ker sem tu v lepi Marijini cerkvi že začel z Marijinimi besedami, upam, da najprimerneje rešim svojo nalogo, pokazati visokost in svetost mašniške službe, ako katoliškega mašnika kar naravnost primerjam z Marijo. Prav velika je namreč podobnost mašniške službe s poklicem in delovanjem Matere božje, Marije. To hočem pokazati v svojem govoru. V imenu Jezusovem in Marijinem.

Izpeljava.

1.) Postavimo se v duhu v Marijino hišico v Nazaretu. Tu kleči presveta Devica, vtopljena v molitev in sveto premišljevanje. Nenadoma zazari mala sobica v nebeški svetlobi, in nadangelj Gabrijel stoji pred osupnjeno Devico. Prinesel ji je veselo oznanilo, da je izvoljena za Odrešenikovo mater. O Marija, kakšen li bo tvoj odgovor nebeškemu poslancu? Štiri tisoč let že pričakuje človeški rod obljubljenega Odrešenika. Pravični stare zaveze, zbrani pred peklom, hrepene po

Njem, da jim odpre zaklenjeni nebeški raj. Le eno besedo iz tvojih ust, o Marija, in rešeni bodo. — In Marija je rekla: „Glej, dekla Gospodova sem, zgodi se mi po tvoji besedi.“ Marija je privolila, da hoče postati Odrešenikova mati. In večna Beseda, druga oseba v presveti Trojici, je zapustila nebeško veličastvo in je prišla na zemljo. „Beseda je meso postala in je med nami prebivala.“ Ne dolgo potem gledamo Marijo, mater božjo, v betlehemske hlevcu. V jaslicah leži novorojeno dete, in to dete je Sin božji, Odrešenik sveta. Veselo Mu prepevajo nebeški angelji, v ponižnosti Ga molijo presrečni pastirčki.

In zdaj se postavimo v duhu pred altar katoliške cerkve. Mašnik stoji pred altarjem. Strežnik je pozvonil k povzdigovanju. Sveta tihota je nastala po cerkvi. In kakor nekdanj pravični stare zaveze, tako zdaj duše v vicah hrepeneč pričakujejo tega, kar se ima v trenutku zgoditi. Mašnik izgovarja besede: „To je moje telo.“ — „To je kelih moje krvi.“ — In zopet so odprta nebesa. Isti Jezus, ki Ga je nekdanj spočela in rodila presveta Devica, je prišel kot Bog in človek na altar v trenutku, ko so bile izgovorjene one besede. V podobah kruha in vina Ga kaže vernemu ljudstvu, ki se kleče na prsi trka. In kakor nekdanj ob betlehemske hlevu, tako se tudi sedaj okrog altarja zbirajo nevidne množice nebeških duhov ter trepetaje molijo svojega stvarnika in Gospoda. Duše v vicah pa se radujejo, ker se v tem trenutku z altarja razliva nanje hladilna tolažba in rešitev.

O častitljivi sobratje, kako svet je ta trenotek! Komu drugemu se moremo v trenutku izpreminjevanja primerjati, nego sami nebeški Devici in blaženi Materi božji, Mariji? Tam „incarnatio“, tukaj „transsubstantiatio.“ V nazareški hišici je na Marijino besedo Beseda meso postala, na altarju pa se na naše besede kruh in vino izpreminjata v meso in kri istega Gospoda Jezusa Kristusa. Isti Gospod Jezus Kristus, ki Ga je Marija v betlehemske hlevcu rodila, poraja se pri sveti maši na skrivnosten način v naših rokah. A Marija je le enkrat rodila Jezusa, v naših rokah pa se skrivnostno poraja pri vsaki sveti maši. In veste koliko svetih maš smo že opravili? Vsak izmed nas je v teh 25ih letih maševal okrog devet-tisočkrat.

2.) Mašnik pred altarjem pa je še v drugem oziru podoben Mariji.

Spremljajmo Marijo v duhu iz Betlehema v Jeruzalem, kjer je 40 dni po rojstvu Jezusa v templju darovala. Tu se začenja njeno trpljenje.

Tu ji je Simeon prorokoval, da meč presune njeno dušo. Tu je po božjem razodetju jasno spoznala, da je zato postala Mati božja, da bi svojega in božjega Sina darovala v odrešenje sveta. In s popolno vdanostjo v voljo božjo se je odločila Marija za ta njenemu materinemu srcu tako težaven dar. Vse njeno življenje je bilo odslej nepretrgana daritev, ki je svoj vrhunec dosegla tedaj, ko je na gori Kalvariji stala poleg Jezusovega križa, kjer je gledala svojega Sina v groznih bolečinah umirati za grehe vsega sveta. A tudi takrat ni omahovala njena vdanost v voljo božjo. Kakor je Jezus sam radovoljno daroval svoje življenje nebeškemu Očetu v zadoščenje za naše grehe, tako je tudi Marija darovala Bogu to, kar je bilo njenemu materinemu srcu najdražje, svojega lastnega Sina, združujoč z njegovo daritvijo svojo lastno daritev. Ker je torej Marija sodelovala z Jezusom pri našem odrešenju, zato pa tudi sodeluje pri razdeljevanju onih milosti, ki nam jih je Jezus Kristus zaslužil s svojo daritvijo na križu. Zato velja v sv. katoliški cerkvi pobožna misel, da nam Bog deli vse milosti po Marijinih rokah, in da si najlažje od Boga kaj izprosimo, ako se s svojo prošnjo obrnemo do Marije in potem ona pri Bogu prosi za nas. Marija je torej za Jezusom naša prva posredovalka pri Bogu.

Tudi v tem oziru je katoliški mašnik pri altarcu podoben Mariji. Pri sv. maši se sicer Jezus Kristus sam daruje nebeškemu Očetu, a daruje se Mu po mašnikovih rokah. Kar se je na križu godilo na krvavi način, to se pri daritvi svete maše godi na nekrvavi način. Poleg križa je kot sodarovalka stala Marija, pri altarcu pa kot sodarovalec in posredovalec stoji mašnik. Zato pa tudi on sodeluje in posreduje pri razdelitvi sadu sv. maše. Živi in mrtvi, za katere on opravlja sv. daritev, in katerih se spominja pri sveti maši, so prav posebno in v obilnejši meri, nego drugi verniki, deležni sadu nekrvave daritve.

3.) Kakor pri daritvi svete maše, tako je tudi pri drugih opravilih svoje duhovske službe posredovalec med Bogom in med ljudmi in delilec onih milosti, ki nam jih je Jezus Kristus na križu zaslužil, in je torej zopet v tem oziru Mariji podoben.

Kako čudovita je njegova oblast zlasti tedaj, kadar deli zakrament sv. pokore! Po svojem vstajenju se je prikazal Jezus zbranim apostolom in je dihnil vanje, govoreč: „Prejmite sv. Duha. Katerim boste grehe odpustili, tistim so odpuščeni, katerim jih boste zadržali, tistim so zadržani.“ (Mat. 28, 19). S temi besedami je dal svojim apostolom in nji-

hovim naslednikom, škofom in mašnikom svete katoliške cerkve, oblast skesanim grešnikom odpuščati grehe. O prečudna ta oblast katoliških mašnikov, oblast, kakršne nima noben posveten vladar, noben angelj božji, še celo Mati božja, presveta Devica Marija ne. O da! presveta Devica je pač pribežališče grešnikov. Ona lahko napolni grešnika, kateri k njej pribeži, z nebeško tolažbo, ona mu lahko izprosi solze pravega kesanja in dar resnične spokornosti, — a grehov mu ne more odpustiti. Ko pa se skesani grešnik izpove svojih grehov katoliškemu mašniku in mu ta podeli sv. odvezo, govoreč: „Jaz te odvežem od tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in sv. Duha“; — tedaj so mu grehi za vselej odpuščeni. O kristijani! kolika sreča za nas, da je dal Jezus Kristus mašnikom sv. cerkve to čudovito oblast, — oblast odpuščati grehe v njegovem imenu. Podvrzimo se večkrat v zakramentu sv. pokore milostljivi sodbi Kristusovih namestnikov, da nas ne bo kdaj Jezus Kristus sam ostro sodil in obsodil. Priporočujmo se radi Mariji, Materi božji, naj nam izprosi veliko milost, da tudi ob naši smrtni uri pride k nam mašnik sv. katoliške cerkve in nam podeli sv. odvezo, predno stopimo pred sodni stol ostre pravice božje.

4.) Še v marsikakem oziru je mašnik v svoji duhovski službi podoben presveti Devici Mariji.

Marija je varovala Jezusa, dokler ni v 30. letu svoje dobe začel očitno delovati. Ona mu je sv. Jožefom vred skrbela za stanovanje, za hrano in obleko.

Tudi mašniki varujejo Jezusa, pričujočega v zakramentu presv. Rešnjega Telesa. Njim je izročena skrb za tabernakelj, za lepoto hiše božje. Dragi tovariši, naj nam bo to ena izmed najvažnejših skrbi v našem duhovskem delovanju. Z največjim spoštovanjem se bližajmo vselej tabernaklju, kjer prebiva Jezus Kristus, in vse, kar je na altarcu ali kjerkoli v cerkvi, naj bo kolikor mogoče lepo; če tudi ne more biti vselej dragoceno, naj bo vendar vedno snažno. Vi pa, verni kristijani, podpirajte v tem prizadevanju svoje duhovne pastirje. Tu na Goričici mi pač ni treba k temu še-le posebe spodbujati. Vaša lepo prenovljena, snažna in okusno opravljena cerkvica priča prav tako o vaši radodarnosti in požrtvovalnosti, kakor o gorečnosti vašega gospoda duhovnega pastirja za lepoto hiše božje.

5.) Marijo kličemo v lavretanskih litanijah „sedež modrosti božje“, „tolažnico žalostnih“ in „pomoč kristijanov“. Tudi v tem oziru ji je podoben katoliški mašnik, dober duhovni pastir.

Njegov duh mora biti „sedež modrosti božje“, t. j. one modrosti in učenosti, ki obsega od Boga razodete resnice svete vere. Gojiti to modrost je duhovniku stanovska dolžnost. Njegova dolžnost je pa tudi, med narod širiti to modrost, učiti in k dobremu navajati vse, kateri so mu izročeni. Saj je Jezus Kristus rekel svojim apostolom in njihovim naslednikom: „Pojdite in učite vse narode... Učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ (Mat. 28, 19). Duhovnik mora učiti v šoli, oznanjevati božjo besedo na prižnici, svariti grešnike in jih na pravo pot napeljevati v izpovednici ter porabiti vsako ugodno priliko, da zavrača zmote in pogubne nauke, ki jih razširjajo krivi proroki po raznih shodih, zlasti pa po slabih knjigah in časnikih. Ako se hočete, dragi poslušalci, obvarovati takih zmot in krivih naukov ter hoditi po poti prave modrosti, pomnite dobro, kar je Jezus Kristus govoril svojim apostolom in njihovim naslednikom, škofom in mašnikom: „Kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje; kdor pa mene zaničuje, zaničuje tistega, ki me je poslal.“ (Luk. 10, 16).

In kolikrat je duhovnik žalostnim in nesrečnim „tolažnik“ in „pomočnik“ v dušnih in telesnih potrebah, o tem nečem na drobno razpravljati. Omenjam le dveh krajev, kjer dober duhovni pastir deluje kot pravi Samarijan vlivaje olja sladke tolažbe in nadnaravne pomoči v duše žalostnih in krepila najbolj potrebnih. Ta dva kraja sta: izpovednica in bolniška postelja. — Ko bi izpovednice mogle in smele govoriti, bi nam pričale glasno, koliko sladke tolažbe tu prihaja iz ust katoliških mašnikov, in koliko potrlih in vznemirjenih grešnikov tu dobiva pomoči in blagodejnega dušnega miru. — In kaj naj še-le rečem o bolniški postelji? Ko za bolnika ni več naravne pomoči, ko smrt, sodba in večnost z vso svojo grozo stopijo pred njegovo oko, tedaj mu prinese duhovnik, njegov dušni pastir, nebeških tolažil in krepil, ki vernemu kristijanu olajšajo tudi poslednje in odločilne trenutke v življenju tako, da umirajočemu mesto straha in groze blažen mir odseva z bledih ustnic in iz trudnih oči, ki jih zaupno upira v križanega Zveličarja.

Sklep.

Dragi poslušalci! Ako nam je sedaj jasno pred očmi, kar smo slišali o vzvišeni službi mašniški, potem bomo pač vsi pritrjevali pobožnemu pisatelju Tomu Kempčanu, ki piše v knjigi „Hoja za Kristusom“ (IV. 11, 6): „O kako imenitna in častitljiva je služba mašnikov, ki

jim je dana oblast, Gospoda veličastva s svojimi besedami posvečevati, z ustnicami hvaliti, Ga v rokah držati, s svojimi ustmi uživati in Ga drugim v zavživanje dajati!“

Ako je mašniška služba tako imenitna in sveta, da moremo katoliškega mašnika v njegovem poklicu in delovanju primerjati sami presveti Devici Mariji, potem je jasno, da smo dolžni verni kristijani visoko spoštovati mašnike, še bolj pa škofo in papeža. To spoštovanje ne velja toliko njihovi osebi, kolikor njihovemu častitljivemu stanu in svetemu poklicu.

Mi pa, dragi tovariši srebromašniki, zaradi visokosti in svetosti duhovskega stanu nimamo vzroka, prevzemati se, ker dobro vemo, da so z našim visokim poklicem združene tudi težke dolžnosti in velika odgovornost. Zato molimo vsak dan v zahvalni molitvi po sveti maši: „Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam!“ — „Ne nam, o Gospod, ne nam, ampak tvojemu imenu bodi slava!“ — Morda nam uprav ob premišljevanju poprej navedenih besedi Tome Kempčana na misel prihajajo in nas z nekakim strahom navdajajo še nadaljne besede istega pobožnega pisatelja: „O kako čiste morajo biti roke, kako čista usta, kako sveto telo in kako neomadeževano srce mašnika, ki ga tolikokrat obiše začetnik vse čistosti!“ — Da, častiti bratje v Kristusu, vse to je potrebno. Čiste roke, čista usta, sveto telo, neomadeževano srce. Sveta in visoka služba, ki jo izvršujemo, zahteva tudi visoko svetost. Vendar naj nas to ne plaši. Kristus, ki nas je poklical in sprejel med svoje služabnike, in ki Mu služimo že 25 let, nas tudi v prihodnje s svojo milostjo ne zapusti. Marija, ki smo ji podobni po svojem duhovskem poklicu, po svoji mašniški službi, nam izprosi od Boga, da ji vedno bolj podobni postanemo tudi v svetosti. In prav duhovska služba, ki je ustanovljena vernikom v posvečevanje in zveličanje, posveti in zveliča tudi nas, ako jo bomo z božjo in Marijino pomočjo tudi nadalje izvrševali vestno in s sveto gorečnostjo. Vsako opravilo duhovske službe navaja tudi duhovnika samega k svetosti. Obilnih milosti presvete daritve je v prvi vrsti in v obilni meri deležen mašnik sam, kateri pobožno opravlja sveto daritev. Mašnik prejema vsak dan Jezusa v presv. zakramentu. Vsak dan stoji pred prestolom milosti božje, na svetem kraju, po svetosti večne ljubezni prijazno obsevan in pregrevan. O kako bi bilo mogoče, da bi se tik plamtečega ognja ne ogrel in ne vnel v sveti ljubezni!

Le veselimo se torej današnjega dne. Hvalimo in povečujemo Gospoda, ki nam je storil tako velike reči in nam je v 25ih letih našega mašništva dodelil toliko izrednih milosti. Ti pa, o Marija, bodi tudi v bodoče naša vzornica, naša zavetnica in pomočnica. V tvoje varstvo izročamo sami sebe in vse one, kateri so našemu vodstvu izročeni. Varuj nas, brani nas, kakor svojo lastnino in posestvo. Amen.

Prof. dr. Ivan Svetina.

Tri dni iz mojega življenja.

Potopisni spominji iz naše gorenske in dolenske domovine.

Motto:

*„Beseda sladka domovina,
Ne prideš več mi iz spominja!“*

Andr. Praprotnik.

Na Grosupeljski postaji se loči železnica v dve progi. Leva, ki se ponaša, da je ona glavna, drži na Novo Mesto; po desnej pa nam je bilo nadaljevati popotovanje proti Ribnici. Kmalu smo odrinili naprej. Okolica je nekaj časa malo prijazna, svet je odprt, železnica pa si koj prične iskati trdih tal; kajti ravnina — Račenske doline — kateri se bližamo, je jako močvirna, in se o nalivih, zlasti pa o spomladi in jeseni, spremeni kar v jezero. Zvedenci so si na stroške dežele že mnogo prizadevali, da bi dobili in vrvnali tem vodenim silam pravega odtoka, pa se jim vspeh noče posrečiti. Železnica se torej po velikem ovinku ogne ravnine. Na dva predmeta se ozira naše oko ob tej vožnji. Prvi je Boštanjski grad (Weissenstein), ki se nam kaže na nasprotni strani doline na zmernem griču. Grad je videti zelo velik in dobro utrjen. Imenoval se je nekdanj, kakor je zapisal Valvazor, „Zagradec“; kralj Ferdinand, poznejši cesar, dovolil je Jak pl. Lambergu na mesto starega Zagradeca pozidati novo močno grajščino. To je Lamberg imenoval Boštanj. Dovolil je grajščini tudi mnogo pravic in davščin. Grad se je pričel zidati l. 1549. gradil se je 9 let, in bil dozidan l. 1558, Lambergi so imeli grad dalj časa v lasti; za njimi ga je dobil Hervard grof Auersperg (Turjaški); o Valvazorjevem času pa je bil Boštanj lastnina grofov Ursini-Blagaj, kar je tudi še dandanes. Kmalu naprej doli se vzdiguje iz srede Račenske doline okrogel griček s prijazno cerkvijo na vrhu. To je Kopanj, samostojna duhovnija od l. 1787., tedaj tudi iz časa cesarja Josipa II. — Železnica se vpenja vedno više, tako da smo — vzpeči se vstric Kopanja — bili že nad Kopanjsko višino, t. j. više kakor stoji unkraj doline imenovana cerkev. V dolini je videti več vasi, vmes tudi velika Račina s cerkvijo sv. Marjete. Postojanska postaja „Predole“ je prav nekako nasproti Kopanju, ki se pa odtod ne kaže kot navpična, ampak precej podolgasta višina. V spominj sem si poklical oni že precej zdavni čas, ko sem obiskal enkrat nalašč ondi bivajočega č. g. župnika Antona Namre, moža zlate duše, ki mi je bil zelo prijateljsko naklonjen. V tistem miru je živel na tem hribcu, vestno spolnoval dolžnosti svojega duhovskega poklica, obilno deloval za cerkveno olupšavo. Kratek čas si

je pa delal o prostih urah s sestavo malih pesmic, katere je priobčeval največ po „Zg. Danici“. Umrl je ta gospod pred malimi leti kot župnik-zlatomašnik v Šmartinu pod Šmarino goro. — Lepota Božje hiše mu je bila tudi ondi na moč priljubljena! —

Od Predole se pospenja železnica vedno više, in gre nekaj časa po šumi in po precej dolgočasni samoti. Že tukaj se kažejo nekake predpodebe kraškega sveta. Cesta, ki pelje skozi Račensko dolino proti Dobropoljem, se večkrat približa železnični progi, gre pa večinoma le po samoti, torej za potovanje ni videti odveč kratkočasna.

Bližnja postaja nam je bila „Čušperk“, po nemški Zobelsberg. Od kod so prinesli v naše kraje to ime, vpraša se človek samega sebe. Živalic šamurov (sobol, Zobel) ž njihovo dragoceno kožo v teh krajih ni; to potrjuje že Valvazor; pač pa je bilo o njegovem času tu okoli mnogo kun (kunica, Marder), katere živalice imajo, kakor je znano, tudi zelo dragoceno kožo, iz koje se prireja žlahna kožuhovina. Grad enakega imena je nekoliko videti s postaje k levi; na desno pa so nedaleč od tod na višini, kjer se zauživa krasen razgled, razvaline starega čušperškega gradu. Valvazor meni, da je ta grad utegnil biti razrušen l. 1515 po upornih kmetih. Stari grad je bil sozidal po mislih Lazića okoli l. 1262. neki grof Ortenburški. Kedo je pozidal sedanji čušperški grad, Valvazor ne pove. On sicer našteva mnogo njegovih lastnikov, kar pa za nas nima posebne zanimivosti. Odrinimo torej dalje.

Tudi naprej se vozimo po bolj samotnem dolgočasnem svetu, ki ne izključuje mogočnosti, da prihajajo le sem o hudi zimi iz sosednjih velikih gozdov še volkovi na ogled, kje bi bilo kaj ugrizniti za njih ostre zobe. Poslednjič se približamo zopet obdelanemu svetu. Na desno nad progo nam zastane cerkev sv. Antona na Zdenskem Rebru. — kraj, znan na daleč okrog zaradi svojih velikih živinskih sejmov. Zdajci se nam pokaže tudi Dobropolje v lepi prijazni legi na levo od železnice. Na postaji tega imena so se skazali skupščinarjem prvi vneti pozdravi; tudi v Dobropoljah so plapolale na poslopjih raznobarvne zastave. Preteklo nedeljo se je baje ondi slavila nova maša. A zastave bi se bile od takrat že lahko odstranile; torej smo smatrali mi vse to tudi kot nam veljajoči pozdrav.

Pcmudimo se nekoliko pri Dobropoljah! Ime nam že samo tolmači o rodovitnosti polja v tej okolici. Duhovnija je med starejšimi naše dežele; kot taka je bila znana že l. 1260. O Valvazorjevem času je štela 10 podružnic; — tudi Velike Lašiče s svojimi 8 podružnicami so bile zraven štete le kot podružnični vikarijat. Leta 1662. so se Velike Lašiče odcepile od Dobropolj kot lastna samostojna duhovnija; Struge pa so kot prvotna podružnica Dobropoljska postale lastna duhovnija l. 1771. Pri cerkvah v Vel. Lašičah in v Strugah sta stala nekdanj tudi močna tabra v obrambo pred krvoločnimi Turki. Sedanja župna cerkev v Dobropoljah se je zidala okoli l. 1845. Za časa njenega zidanja mi je pravil o njej neki č. g. duhoven, da je bolj podobna velikemu, podolgasto-štirioglatemu magazinu kakor pa cerkvi. Pri takih zidavah imajo baje res včasih gg. inženirji ali premalo razuma, ali pa morebiti preveč odločilne besede, in mnogokrat kažejo, da premalo umejo, za katere potrebščine morajo biti zlasti v župnih cerkvah

odmerjeni posamezni prostori. Marsikomu pač res velja pregovor našega kraja: „Nazaj naj ti da tvoj učenik to, kar si mu plačal učnine,“ t. j. kdor te je učil, ni zaslužil nikake nagrade! —

Od Dobrepolj se proti izhodu odpre dolina proti Strugam, in v tako zvano Suho Krajino.“ —

(Dalje prihodnjič.)

Nadučitelj Josip Levičnik.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec avgust 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Zaupanje v zmago papeštva.

b) Posebni nameni:

25.) **Sv. Ludovik, kralj.** Francosko. Oslobojenje krščanskih knezov — slabih svetovalcev. Važne volitve, pravde, izpiti. Stavbinske zadeve.

26.) **Sv. Cefirin, papež.** Sveti oče. Kardinali. Strah božji, poštenost in zmernost v družinah in občinah. Več starih duhovnikov.

27.) **Praznik Marijinega srca.** Obnovljenje pravega duha v mnogih samostanih. Gojitev nedolžnosti v detinskih srcih. Razcvitanje kitajskih misijonov.

28.) **Sv. Avguštin.** Povrnitev odpadlih katoličanov k očetovskemu srcu Kristovemu. Srečna zadnja ura. Bolni redovniki in učitelji.

29.) **Obglavljenje sv. Ivana.** Zabranjevanje očitnega pohujševanja. Da bi se nekoliko omejile zabave.

30.) **Sv. Roza Limanska.** Važne samostanske zadeve. Oskrbljenje sirotnih otrok. Cerkev v Južni Ameriki. Redovni novicijati.

31. **Sv. Rajmund.** Društva proti suženjstvu. Vse doposlane pa se ne uslišane zadeve. Udje molitvenega apostoljstva in bratovščine Srca Jezusovega, ki so umrli v avgustu in ki bodo meseca septembra umrli.

N.

Raznoterosti.

Duhovne vaje za gg. učiteljice. Predstojništvo uršulinskega samostana v Ljubljani ustreza tudi letos kakor navadno željam gg. učiteljic, katere bi se rade udeležile duhovnih vaj. Obhajale se bode od 3. do 7. septembra. Gospodičine, ki se jih želijo udeležiti, prosimo, da se oglasijo ustno ali pismeno vsaj do 1. septembra. Drugi ali celo tretji dan duhovnih vaj ni več mogoče vstopiti.

Ne kolni! Sveti Ljudevit francoski kralj, je postal najstrožje z onimi, ki so preklinjali Boga. Izdal je naredbo, vsled katere naj bi vsakemu, ki bi preklinjal Boga, pritislil z razbeljenim železom sramotno znamenje na usta. Taka kazen je doletela tudi jednega izmed njegovih dvorjanikov, k. je preklinjal Božje ime. Prijatelji njegovi so goreče prosili kralja, naj ga pomilosti. Toda kralj se ni dal pregovoriti. Ko so pa pričeli radi tega nekateri grdo sramotiti kralja, prišli so k njemu njegovi svetovalci in ga prosili, naj odpravi naredbo. Toda kralj jim odvrne: „Bolje je, da mene, posvetnega vladarja sramoté, kakor Boga — kralja nebes in zemlje.“ — Skušajmo tudi mi, kjerkoli moremo, zaprečiti preklinjevanje.

Zlasti pa molimo za nesrečne preklinjevalce, da jim izprosimo od žaljenega Odrešenika milost in spokorjenje.

N.

Predstojništvo uršulinskega samostana v Ljubljani.

Postno kosilo. Francoski kralj Ludovik XVI. je bil v revoluciji koncem prejšnjega stoletja po nedolžnem usmrčen in pred smrtjo na vse mogoče načine mučen. Njegovi nasprotniki so mu vzeli slobodo in ga tudi skušali prisiliti, da bi bil zaničeval božje in cerkvene postave. Pripravili so mu nekega petka mesno kosilo meneč, da bo že jedel prisiljen od lakote. Ali pobožni kralj se ni pritoževal, ampak smeje se je vzel kupico vode, pomočil vanjo kruh rekoč: „To je moje kosilo.“ — Pač lep izgled za vse kristijane, posebno za tiste, ki se ob postnih dneh ne zdrže mesa, dasi imajo postnih jedij v izobilju.

F. G.

Sv. Rica. Dne 20. velikega srpana praznuje sv. cerkev god sv. Rice. Njeno sveto truplo počiva v cerkvi sv. Kastorja ob reki Renu. Ob tem grobu se je dogodilo že mnogo čudežev. Iz življenja svetnice je znan tale čudovit dogodek: Še mali deklici umrla jej je pobožna mati, a kot dedščino je hčerki zapustila pobožnega svojega duha. Niti posvetni oče, vitez Gilgen, jej ni mogel iz srca izruvat lepih čednostij, ki jih je kakor nežne cvetke vsadila rajna mati malemu otroku. Jedno je najbolj bolelo dobro deklico, da jej namreč oče ni dovolil pohajati v mestno cerkev onkraj Rena, ampak da je morala vedno tostran reke v gradu zaprta, hrepeneče poslušati vabeče zvonjenje, ki je prihajalo od mestne cerkve sv. Kastorja sem. Ko ne more več zdržavati srčnega svojega hrepenenja po službi božji, podviza se nekoč k bregu reke Rena, tekoče pod gradom njenega očeta. Hotela se je prepeljati v mesto k sveti maši, toda kako, ker ni opaziti nikjer kakega čolna. V tem trenutku jej da Bog dobro misel. Sv. Rica se vstopi na površino vode in glej, voda se ne razmakne pod njo. Vsa vesela hiti po površju Rena, kakor bi hodila po suhi stezi in srečno dospe v mesto, kjer se v cerkvi Bogu prav srčno zahvali in zadosti svoji goreči želji po službi božji. Po istem čudovitem potu prispe nazaj v grad. — Na tak nadnaraven način je Bog že večkrat pomagal svoji služabnici utešiti si hrepenenje po duševni hrani, sv. maši in besedi božji. Pomladnega dne pa, ko je Rena vsled topečega se snega izredno narastla, zbala se je svetnica kalnih valov in zato izdrla kol iz bližnjega vinograda, da bi ga rabila kot oporo pri prehodu čez reko. Prišla je res do srede, toda kmalu začuti, da se jej vdira pod nogami. Takoj jo opomni vest, da je utapljanju kriva njena nezupnost do Boga in opora, ki jo ima v roki. Vrže torej kol v vodo, valovi ga željno požrô, sama pa srečno prispe v cerkev sv. Kastorja, kjer ponižno Boga prosi odpuščanja za svojo malovernost in se zahvali za čudežno rešitev.

J.

Zvest tovariš. Sv. Frančišek Borgija je bil v velikih časteh in visokih dostojanstvih, dokler je bila še živa njegova soproga. Bil je takrat vojvoda gadijski in podkralj katalonijski na Španskem. Že kot mladenič je bil vzor svojim tovarišem, prav tako je bil tudi v zakonskem stanu. Po smrti svoje soproge je pa vstopil v družbo Jezusovo. Ko je potoval nekoč peš in čisto sam, srečal ga je plemenitnik, kateremu je bil za posvetnega svojega življenja dober prijatelj. Jezdeč na konju spozna plemič v sv. Frančišku

nekaj tako odličnega prijatelja, pa ga ves začujen vpraša: „Kako ti je, prijatelj?“ — „Prav dobro,“ odgovori mu sv. Francišek. — „Toda, povej mi, vojvoda, kako moreš peš tako daleč hoditi? Kje bodeš prenočil? Kdo te bode oskrbel z jedjo in pijačo? Kje bodeš našel vso ono oskrb, katere si navajen že od mladosti?“ — „Za vse to je v polni meri poskrbljeno,“ odgovori svetnik. — „Kako to? Ali imaš morebiti služabnika ali koga družega, da te preskrbi s potrebnim?“ — „Imam zvestega tovariša, ki za vse to natančno skrbi.“ — „Pa kje je? Kakor vidim, si sam, kakor odsekano drevo, sredi te široke ceste.“ — „Moj tovariš je že davno odšel naprej. Toda, da ti bode jasno, naj ti povem. Kadar zjutraj rano povzdignem svoj duh goreče proti nebu, in premišljam o dolžnostih, ki me čakajo ta dan: že naprej trdno sklenem, da hočem vse nevolje in težkoče tega dneva radovoljno prenašati. Dobro namreč vem, da sem s svojimi grehi zaslužil še mnogo več trpljenja. Ta misel — je moj najzvestejši tovariš. Njo pošiljam naprej povsod, koder hodim; in godi se mi vedno bolje, kakor sem zaslužil od Boga: zato sem prepričan, da bode tudi prenočišče, kamor pridem, pripravno in postrežba preobilna.“ — Kaj praviš pa ti na to, dragi čitatelj? Ali bi ne bilo dobro, da si dobiš tudi ti takega tovariša? N.

Materina kletev. Dne 9. listopada 1894. se je v nekem selu baranjske županije na Ogerskem A. B. sprl s svojo materjo. Ta človek je kupil hišico in jo plačal z doto svoje žene. Delal je kot dninar, a ž njim je stanovala bolehnata mati, vdova. Bil je sicer trezen, priden in delalen človek, toda nagle jeze in silno skop. Radi teh slabosti je večkrat ogrenil stare dni svoje dobre matere. Imenovanega dne je nesrečni sin pozabil na vse dobrote, ki jih je prejel od svoje siromašne matere, pozabil na ljubezen in spoštovanje, katero dolgujemo po naravni in božji postavi svojim starišem, pozabil tudi na grožnje, s katerimi Bog preti onim, ki ne spoštujejo očeta in matere; — na vse to je nesrečni sin pozabil ter očital svoji materi, da nima v njegovi hiši ničesar opraviti, ker ni dala niti novčiča za hišo; tukaj je on — sin — gospodar, tukaj je njemu zapovedovati, mati naj molči, če ne jo bode spodil od hiše. — „Sin, sin,“ zakliče mati na te grde in razžaljive besede, „ako moram toliko ponižanje preslišati od svojega otroka in ako si ti tako ošaben na to hišico, da ne daš niti kotička svoji stari materi, potem naj ti Bog ne da blagoslova in strela naj ti zažge to bajto, da je ne boš nikdar več očital svoji materi.“ — In kaj se je dogodilo? Dasi v jesenskem času navadno ni nevihte in groma, nastal je še isti dan v dotičnem kraju grozen vihar, udarila je strela v dninarjevo hišo in — predno je bil večer, bila je pusto pogorišče. — Kako je to resen opominj za stariše in otroke!

—k—.

Listek.

Premilostni g. knežskof dr. Ant. Bonaventura Jeglič je posvetil nedeljo, dne 30. julija, cerkev in veliki altar pri sv. Jakobu ob Savi. Ponedeljek, dne 31. julija, se je odpeljal na vizitacijo in birmovanje v moravški dekaniji. Birmanih je bilo v Krašnji 118 otrok,

v Blagovici 78, v Češnjicah 48, v Št. Ožboltu 78, v Št. Gotardu 75, v Čemšeniku 215, na sv. Planini 20, v Potoški vasi na smrt bolna Franciška Drnovšek, v Zagoriju 508, v Kolovratu 102, v Pečah 82, v Moravicah 492, vseh skupaj 1885. Nedeljo, dne 13. avgusta se je povrnil v Ljubljano — V torek, dne 15. avgusta, je imel slovesno opravilo v stolnici in popoldne pridigo pri sv. Roku v Dravljah. — Kot naš nadpastir, („Škof. list“, 1899, str. 78) istotako se srčno veseli nameravane grško-katoliške cerkve v Metliki tudi „Daničino“ vredništvo. Pošiljajte nam Slovenci — če utrpíte česa — za to cerkev; tudi vaša zasluga bo, da se prej ko prej zglesi „Slava Bogu“ v naši častiti staroslovenščini doli v Metliki.

Duhovske premembe. Podeljene so župnije: Dolnja vas pri Ribnici veleč. g. Ignaciju Šalehar, župniku na Dolih; Leskovec pri Krškem veleč. gosp. Francišku Schweiger, župniku na Radovici; Loški Potok veleč. g. Ivanu Rihtaršič, kapelanu na Vrhniku; Poddraga veleč. g. Gustavu Kohler, župniku na Babinem polju; Šenturška Gora veleč. g. Ivanu Hromec, župniku v Novi Oselici; Trebelno veleč. g. Ivanu Hladnik, župnemu vikariju v Črnem vrhu nad Idrijo. — Premeščeni so bili čč. gg.: Peter Mohar iz Mošenj kot kapelan v Rovte; Francišek Bleiweiss, katehet pri uršulinkah v Škofji Loki, gre mesto v Železnike v Mošnje; Anton Čadež od Sv. Trojice pri Mokronogu kot katehet k uršulinkam v Škofji Loki; Avgust Schauer iz Koprivnika na Kočevskem v Stari log pri Kočevju; Josip Gliebe iz Kočevja v Koprivnik; Ivan Mihelčič, župni upravitelj v Zatičini, kot kapelan v Slavino; Ivan Pelec, kapelan v Hrenovicah, kot ekspozit na Ubelsko; Ivan Medved iz Dobrnich v Št. Lovrenc ob Temenici; Anton Poljšak iz Sostrega na Trato; Jurij Karlin iz Črnomlja na Vrhniko; Mihael Horvat, veroučitelj v Konjicah, kot župni upravitelj na Babino polje; Josip Šolar, kapelan v Boštanju, kot I. kapelan v Št. Jernej; Francišek Šturm iz Podzemlja v Reko na Kočevskem. Valetudinarij Anton Medved gre za kuratnega beneficijata na Vače. — Na novo so nameščeni čč. gg. Henrik Bukovic kot kapelan v Sostrem; Anton Koritnik kot II. kapelan v Polhovem Gradcu; Anton Ratajec kot II. kapelan v Št. Jerneju; Ivan Debevec kot II. kapelan v Vipavi; Josip Demšar kot mestni kapelan v Kočevju; Ivan Florijančič kot mestni kapelan v Črnomlju; Alojzij Jerič kot kapelan v Dobrnichah; Ivan Kramar kot kapelan pri sv. Trojici pri Mokronogu; Jos. Nagode kot kapelan v Boštanju; Jos. Perc kot kapelan v Podzemlju; Ivan Traven kot II. kapelan na Igu; Alojzij Vester kot II. kapelan v Selcih. — Stalni pokoj je dovoljen veleč. gg. Antonu Lenasi, župniku v Ihanu; Francišku Klemenec, župniku na Uncu; Matiji Torkar, župniku v Košani. — Umrli sta veleč. gosp. Peter Vartol, vpokojeni župnik in zlatomašnik, v Leonišču pri Ljubljani, dne 25. junija 1899, in pa preč. g. Friderik vitez Premerstein, kanonik olomuškega kapitula in svetnik ljubljanskega kn. šk. konzistorija, dne 31. julija t. l. v Olomucu. Priporočata se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom.

Ljubljanska škof. kron.